

Takáts Péter

Egy közösségi pénz bevezetésének projektlépései

Közösségi pénzek bevezetésének nincsenek szigorúan előírt szabályai, és egyedül üdvözítő lépései. Mégis, amikor egy közösség a saját közösségi pénzének bevezetését tervezi, célszerű egy előre meghatározott rendszer szerint haladni és a már működő rendszerek tapasztalataira építve egy bevezetési stratégiát meghatározni. A folyamat tervezése során ezeket figyelembe kell venni, miközben az egész folyamat számára olyan szabadságot kell biztosítani, ami lehetővé teszi, hogy a helyi sajátosságoknak megfelelően minden esetben, amikor ennek szükségét látjuk, szabadon változtatni lehessen a stratégián. Vagyis a bevezetés során egy olyan stratégiát kell választani, melyben a közösség vezetése által megtervezetten jóváhagyott célok érdekében zajló folyamatok zajlanak és ezekben a közösség más szintjein dolgozó emberek és munkatársak a közösségi pénz bevezetés érdekében dolgoznak és ilyen folyamatokat hoznak létre, persze a vezetéssel való állandó kommunikáció és kapcsolattartás közben. A folyamatnak ilyen formában történő megvalósítása jelenti a közösségi pénzek bevezetésének egyik legnagyobb kihívását. Ugyanis ebben az esetben, amikor a közösség együtt dolgozik a folyamatban, a vezetők által eddig megszokottakkal ellentétben a változási folyamatnak most csak az iránya ismert, az eredménye pedig csak a folyamat során alakul ki. Ezért aztán az induláskor csak a cél meghatározható, és az elért eredmény pedig csak nagy vonalakban kerülhet felvázolásra.

A közösségi vezetők számára ez a közösségi folyamat igen nagy kihívást jelent, ugyanis egyrészt nem ők a folyamat egyedüli szereplői és a döntéshozók, másrészt feladatuk a folyamat beindításával nem ér véget, mert a szokásoknak megfelelően most nem hagyhatják magukra a folyamatokat. A vezetésnek intenzíven részt kell vennie a megvalósításban, mégpedig oly módon, hogy irányt mutatnak és a változás igényét fenntartják, a folyamat eseményeit figyelemmel kísérik, a folyamat fennmaradását ellenőrzik és támogatják, a célok megvalósulását ellenőrzik, az esetleges eltéréseket korrigálják, rendszeresen kiértékelő megbeszéléseket tartanak, miközben a szükséges eszközöket és erőforrásokat biztosítják.

Ez azt is jelenti, hogy egy közösségi pénz megvalósítása a gazdasági vállalkozások világában jól ismert és alkalmazott „ernyő-stratégia” alkalmazásával lehetséges, ill. lesz sikeres. Az ernyő-stratégia azt jelenti, hogy a közösség vezetése első lépésként csak a célokat és az oda vezető általános irányelveket fogalmazza meg, és a részletek kidolgozását a közösség más szerveire, szintjeire hagyja. Ezáltal egy olyan folyamat indul be, mely tervezett irányelveiben, de spontán a részleteiben. Ez azt is jelenti, hogy a bevezetés során egy olyan szabadságfok áll a közösség rendelkezésére, ami lehetővé teszi a

projektlépések végrehajtása során szerzett tapasztalatok azonnali feldolgozását és a folyamatba való beépítését.

Amennyiben a rendszert egy bankkal is összekötjük, akkor ezt a szabadságfokot a banki kapcsolat területen korlátozni kell, mert a bank kiválasztása és az azzal való összekapcsolódás az egész projektre hosszú távon döntő hatással van és ezt menet közben nem lehet változtatgatni ill. alakítani. A bankkal a közösség hosszú időre összeköti magát, így ez a döntés – szemben a projekt többi lépéseivel – sokkal komolyabb tervezést és előrelátást igényel.

A bevezetés javasolt lépései a következők:

1. lépés – **Ébresztő hívás.** Ez a változásra felkészítő fázis, amikor a közösség vezetőinek az a feladatuk, hogy tisztázzák mit is akarnak és milyen célokat akarnak elérni, majd pedig küldjenek a közösség tagjainak egy „ébresztő hívást”. Ez pedig nem más, mint egy felhívás arra, hogy az emberek ébredjenek fel a változatlanság „Csipkerózsika álmából”. Egy kérdés, hogy nézzék meg mi is szükséges ahhoz, hogy a közösség környezetében bekövetkezett gazdasági és pénzügyi változások által okozott problémákat és feszültségeket együtt megoldják. Ez egyébként egy kommunikáció is, melynek során a közösség vezetőinek feladata, hogy meggyőzzék társaikat arról, hogy változásra van szükség, olyanokra, melyek őket is érintik majd.
2. lépés – **Partnerek keresése.** Az emberek mindenkor tudatosságuknak megfelelően értik meg a vezetők felhívását és ugyancsak ennek megfelelően kötik össze magukat a kezdeményezéssel. De többnyire, ha a kommunikáció jól sikerült, egy kis csoport alakul, aki a vezetők által bemutatott kezdeményezést támogatja és a célokkal azonosulni tud. Az embereknek ez a kis csoportja, akik a szívükön viselik a közösség sorsát, lehet a közösségi pénz bevezetésének lelke és motorja. A nehézségek ebben a pillanatban abban állnak, hogy mindaddig nem szabad tovább lépni, amíg nem sikerült a változásra való igényt az emberekben felkelteni és a kulcsembereket a folyamat mellé állítani.

Persze a partnerek keresésének van egy másik szintje is. Mégpedig az, amikor kilépünk a szűk közösségünkből és olyan célcsoportokat keresünk meg, akik a kezdeményezés támogatói ill. hasznának élvezői lehetnek. Ilyenek pl. a véleményformálók, a gazdasági érdekcsoportok, a gazdasági társulások és azok szervezeti, a bankok, a Régióban működő egyesületek és alapítványok, stb. A találkozás során a partnereknek fel kell ismerniük azokat az előnyöket, melyeket a bevezetni kívánt közösségi pénz a számukra adhat, annak érdekében, hogy a kezdetektől fogva támogassák azt. Az egész kezdeményezés szempontjából döntő jelentőségű, hogy ezen közösségek és csoportok közül mennyit és hogyan sikerül megnyerni.

3. lépés – **Tervezés.** A folyamat akkor léphet ebbe a fázisba, ha rendelkezésre áll a siker három legfontosabb eleme, vagyis a vezetők képesek a folyamatok hajtóerejévé válni, a közösség tagjai és a partnerek megértették a változás

szükségességét és hajlandóak is a változásra egy értelmes cél érdekében. Ez a három dolog ugyanis az alapja a folyamatnak.

A tervezés folyamata ezután szépen végig halad azokon a feladatokon, melyeket a későbbiekben ismertetni fogok. Most azt emelném ki, hogy az egész tervezés legfontosabb része és lényege az, hogy sikerüljön a vezetés szintjén és a közösségen belül valódi mozgást, lendületet létrehozni. Ugyanis, nem elég tervező teameket létrehozni, mert most ezeknek a tényleges működésére van szükség, hogy a tervet el is készítsék. A tervezési folyamat fentről lefelé halad, és először vezetői teamekben kell azokat megfogalmazni, és onnan ezt az alacsonyabb közösségi szintnek átadni. Ennek eredménye az lesz, hogy a felülről érkező útmutatások alapján minden közösségi-szint vagy utcaközösség elkészíti a maga tervét, de oly módon, hogy az kapcsolódjon a felülről érkezett stratégiákhoz. Ez az előzőekben már említett ernyő-stratégia lényege.

A tervezés során számos lényeges dolgot figyelembe kell venni, hiszen egy látszólag egyszerű kis változás is komoly következményekkel járhat. Az emberek azonban minden esetben érintettek lesznek ebben és félelmeik az újtól, az ismeretlentől, bizalmatlanságuk vezetőikkel szemben, más társaikkal való együttműködéstől való viszolygásuk, az új folyamatokban való részvétellel szembeni ellenállásuk nagymértékben befolyásolja majd az egész folyamat sikerét és eredményességét. Így aztán a vezetőknek már a tervezés időszakában számolniuk kell azzal, hogy az emberek egy részében – a kezdeti, mobilizáló szakasz ellenére is – ellenállás jön létre. Különösen azokban, akik a változási folyamat „vesztéseinek” érzik magukat.

Amikor a folyamat eredményeként elkészültek az akciótervek és rendelkezésre állnak az eszközök is, melyekkel a feladatok megoldhatók, akkor érkezünk el a végrehajtás megkezdésének lehetőségéhez.

4. lépés – **A start**. A tervezés befejeződött, és most kezdődhet a kivitelezés. Most érkezett el a folyamat a valódi változások beindításának küszöbéhez. Most indulhatnak meg azok az apró, lágy lépések, amelyek az addig alkalmazott folyamatok, struktúrák megváltozását eredményezik. Ez a közösségi pénzek esetében konkrétan azt jelenti, hogy egyrészt a kezdeményezésnek megvannak a technikai feltételei az induláshoz, ezek lehetnek pl. a kinyomtatott pénzek, a kártya olvasók, az elszámoló központtal való kapcsolat, a banki szerződések és kártyák, stb. Ezen kívül pedig megvannak a szervezeti feltételei is, így a működtető szervezet felállt, az összes kérdés, amit a következőkben felsorolok majd meg lett válaszolva és a feladatok meg oldottak.

A sikeres kezdés egyik alapfeltétele és lényeges eleme, hogy egy régióban legalább 100 elfogadóhellyel meg kell állapodni. Szorosan ide tartozik még az is, hogy a közösség tagjai közösen dolgozzanak azon, hogy az elfogadó helyek számát a lehető leggyorsabban és leghatékonyabban növeljék. Többek között olyan módon is, hogy a régió szociális feladatainak finanszírozására, pl. öregek gondozása és ellátása, bevezetik a közösségi pénzzel történő fizetést.

5. lépés – **A rendszer kiépítése.** Amennyiben az előző lépések sikeresek voltak, akkor a közösség valamennyi tagja érdekelt terjesztőjévé válik a közösségi pénznek és a rendszer kiterjesztése sikerrel járhat. Persze ebben is tudatosan kell eljárni és a tervezés során kidolgozott marketing lépéseket szépen végre kell hajtani: így célzottan fel kell keresni a régió vállalkozóit és be kell vonni őket a rendszerbe, és az ő tapasztalataikat pedig folyamatosan elemezni kell. Ez az elemző munka ugyanis újabb lehetőségeket tár fel és érveket ad a közösség tagjainak, az addig még nem csatlakozott partnerekkel való tárgyalások során. A cél, hogy az egész régiót átfogó elfogadó hálózat épüljön ki.

Ahogy erősödik a kezdeményezés, úgy lesz egyre könnyebb az addig még húzódozó emberek és vállalkozók meggyőzése. A sikeres közösségi pénzek szépen lassan a média látókörébe is belekerülnek és a sikertörténetek újabb vonzerőt jelentenek. Végül a siker csúcsán megjelennek az addig többnyire ellenséges bankok is és felajánlják együttműködésüket, sőt új közösségi pénzben is lehetséges megtakarítási formákat és hitelkonstrukciókat ajánlanak majd. Itt aztán ismételen a közösség nagy tudatosságára van szükség, hogy a kezdeményezés a közösségi jelleget megőrizhesse és független maradjon.

6. lépés – **A változások fenntartása:** Most már csak egy feladat maradt hátra, mégpedig a rendszer sikeres működésének fenntartása. A cél az, hogy a gazdasági és pénzügyi változások és annak eredményei a közösség működésében stabil és időtálló formában fennmaradjanak. Ehhez arra van szükség, hogy a közösség minden tagjának értenie kell az új pénzrendszert és annak működését, és viselkedését, munkavégzését ennek megfelelően kell alakítania. Valamint biztosítani kell azt is, hogy a bizalom a közösségi pénzzel szemben fennmaradjon. Ez ha jobban megnézzük, nem jelent mást, mint a dolgok új módon történő irányítását, menedzselését. Vagyis a közösség vezetőinek kommunikációjukban rendszeresen foglalkozni kell a közösségi pénz működésének kérdésével, sőt ezt olyan módon kell megtenni, hogy ez egy állandó rutinná váljon. Ennek során elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a közösségi pénz bevezetése miként befolyásolta a közösség életét, a munkahelyek számát, a közösség által megtermelt értékeket és az adófizetések mértékét, stb.

7. lépés – **A perspektívák:** Természetesen már a bevezetés során gondolni kell arra is, hogy a sikeres közösségi pénznek milyen kapcsolatai lehetségesek és figyelni kell arra is, hogy a régió közelében és kapcsolódási pontjain milyen más regionális helyi- és közösségi pénzek működnek. Amennyiben vannak ilyenek, akkor fel kell venni a kapcsolatot ezekkel a közösségekkel, hogy közös alapítványok vagy egyesületek alapítása által összekapcsoljuk a kezdeményezéseket. Minél nagyobb és kiterjedtebb egy közösségi pénz, annál nagyobb a biztonsága és a hatása. Persze minden esetben a lehetőségek mutatják majd meg, hogy az együttműködés milyen területekre terjedhet ki és milyen széles közösségi rétegeket érint majd.

Azok a feladatok, melyeket az előkészítés és a tervezés során mindenképpen ki kell dolgozni:

A tervezés és az előkészítés fázisaiban a közösségnek számos eddig ismeretlen területtel kell foglalkoznia és rengeteg feladatot kell megterveznie, majd megoldania. A közösségi pénz szempontjából nem mindegy hogy ezt milyen formában tesszük meg és milyen folyamatokat indítunk be. A bevezetőben említettem a vállalkozások világában már ismert és előszeretettel alkalmazott ernyő stratégiát, melynek során a vállalkozás minden dogozója, egy régió esetében az egész közösség, részt vesz a stratégia megtervezésében és a részletek kidolgozásában. Azokon a kérdéseken, melyeket a következőkben felsorolok és mint egy sorvezetőt szánom azok részére, akik ilyen kezdeményezés megvalósítását tervezik, jól meg lehet érteni, hogy hogyan is működik ez az ernyő-stratégia.

Egy hagyományos, hierarchikusan működő közösség esetében a közösség vezetői, miután elhatározták, hogy egy közösségi pénzt vezetnek be, szakértők bevonásával választ adnak az összes kérdésre, kidolgozzák az összes szükséges folyamatot, majd az eredményeket, mint kész tényeket közlik a régióban élő emberekkel. Persze ahogyan azt a közösségi pénzek kritériumai között majd be fogom mutatni, ez a folyamat soha sem vezet el egy közösségi pénzhez, maximum egy önkormányzat által támogatott és általa kibocsátott helyi pénz lesz belőle.

Közösségi pénz csak közösségi folyamatokból születhet! Ez a mindennapi nyelvre lefordítva azt jelenti, hogy miután a vezetők arra az elhatározásra jutottak, hogy a régióban egy közösségi pénzt kívánnak bevezetni, az összes többi kérdést már a részvételi demokrácia szabályai szerint dolgozzák fel. Vagyis a helyi pénz bevezetéséről megszületett döntés után az itt felsorolt témákban felmerülő valamennyi kérdésre a választ a közösség tagjai adják meg. Ez a folyamat pedig a részvételi demokrácia szervezeteinek és folyamatainak aktivitását és működését követeli meg. Mint azt a nemzetközi minőségi elvárások is megfogalmazzák, közösségi pénz, csak ilyen folyamatok eredményeként jön létre és működik.

A bevezetés sikeréhez hatalmas mennyiségű anyag feldolgozása és rengeteg kérdés megválaszolása szükséges. Ezért célszerű csoportokra bontani ezeket a feladatokat, mert a csoportok lehetőséget adnak arra is, hogy a feldolgozásuk, vagyis a tervezés során, az emberek a szakértők vezette csoportokhoz csatlakozhassanak, ki-ki a maga érdeklődése és tudása szerint. Ezek a területek a következők:

- 1. A koncepció**
- 2. A finanszírozás**
- 3. A jogi kérdések**
- 4. A marketing stratégia**
- 5. A szervezet**
- 6. Az érvek és ellenérvek**

Az egyes területek tehát már önmagukban is óriási mennyiségű kérdés feldolgozását igénylik, vagyis kitartó és kemény munkára van szükség. A következőkben a teljesség igénye nélkül az egyes területekhez tartozó legfontosabb kérdéseket sorolom fel, melyekre feltétlenül választ kell adni.

1. A koncepció

- 1.1. Milyen rövid és hosszú távú elképzelések vannak?
- 1.2. Milyen pénzt akarunk?
- 1.3. Mennyi pénzt akarunk kibocsátani?
- 1.4. Mi lesz a fedezet?
- 1.5. Mi fogja körforgásba hozni és tartani a közösségi pénzünket?
- 1.6. Hogyan fogjuk forgalomba hozni?
- 1.7. Miként lehet visszaváltani a pénzt?
- 1.8. Milyen költségek vannak?
- 1.9. Öregedő pénzt akarunk-e?
- 1.10. Elektronikus pénzt szeretnénk-e?
- 1.11. Milyen bankkal akarunk kapcsolatban lenni?

2. A finanszírozás

- 2.1. Milyen költségei vannak a rendszernek és a bevezetésnek?
- 2.2. Milyen bevételekkel lehet számolni?
- 2.3. Ki készíti el a pénzügyi terveket?
- 2.4. Milyen lesz az első év ill. az első 5 év mérlege?
- 2.5. Mi történik a követelésekkel, ki kezeli azokat?

3. A jogi kérdések

- 3.1. A koncepciónk megfelel-e a magyar jognak?
- 3.2. Milyen jogi formában alakuljon meg a hordozó szervezet?
- 3.3. Kik alakítsák meg a hordozó szervezetet?
- 3.4. Hogyan tudunk az Áfa törvény nyújtotta lehetőségekkel élni?
- 3.5. Akarunk-e együttműködő közösséget létrehozni?
- 3.6. Ha igen, akkor mikor és milyen területre?
- 3.7. Más jogi kérdések érintik-e a kezdeményezésünket?

4. A marketing stratégia

- 4.1. Milyen marketing tervvel fogunk dolgozni?
- 4.2. Ki készíti el ezt a marketing tervet?
- 4.3. Milyen akciókkal akarjuk a közösséget a kezdeményezés mellé állítani?
- 4.4. Milyen érveink vannak a kezdeményezés helyessége és sikere mellett?
- 4.5. Hogyan fogunk partnereket keresni és a kezdeményezés mellé állítani,
- 4.6. Vannak-e referenciáink, melyek, mint marketing érvek felhasználhatóak?

5. A szervezet

- 5.1. Milyen szervezet foglalkozik majd a közösségi pénz ügyeivel?
- 5.2. Milyen feladatokat kell ennek a szervezetnek ellátnia?
- 5.3. Hol fogjuk legyártani a pénzt?
- 5.4. Ki és hol fogja a legyártott pénzt tárolni?
- 5.5. Ki fogja a közösségi pénzt kezelni és forgalomba hozni?

- 5.6. Milyen számítástechnikai eszközök szükségesek és ezek mennyibe kerül?
- 5.7. Milyen programok szükségesek és ezeket hol lehet megvásárolni?
- 5.8. Milyen minőségbiztosítási rendszert kívánunk működtetni?
- 5.9. Ki lesz a minőségbiztosítási felelőse a kezdeményezésnek?
- 5.10. Milyen más regionális szervezetekkel kell a kapcsolatot tartani és együttműködni?

6. Az érvek és ellenérvek

- 6.1. Milyen általános érvek szólnak a kezdeményezés mellett?
- 6.2. Milyen általános ellenérvek szólnak a kezdeményezés ellen?
- 6.3. Milyen gazdasági érvek szólnak a kezdeményezés mellett?
- 6.4. Milyen gazdasági ellenérvek szólnak a kezdeményezés ellen?
- 6.5. Milyen politikai érvek szólnak a kezdeményezés mellett?
- 6.6. Milyen politikai ellenérvek szólnak a kezdeményezés ellen?
- 6.7. Milyen helyi, regionális érvek szólnak a kezdeményezés mellett?
- 6.8. Milyen helyi, regionális ellenérvek szólnak a kezdeményezés ellen?

Milyen minőségi kritériumoknak kell megfelelnie egy közösségi pénznek?

Ahhoz, hogy egy pénzhelyettesítőt közösségi pénznek nevezzük, néhány nemzetközileg is elfogadott kritériumnak meg kell felelnie. Mivel a minőségbiztosítás mindig a legnehezebb kérdés, ezért a következőkben felsorolok néhány alapvető kritériumot. Ezen szempontokat már az előkészítés és tervezés fázisában is figyelembe kell venni.

1. A nyereség a közösséget illeti meg. A valódi közösségi pénz minden nyeresége azt a közösséget illeti meg, aki azt kibocsátotta és így a felhasználók és elfogadók, az önkormányzat és a közösség egyesületei és alapítványai a nyereség tulajdonosai és a hasznok élvezői. A közösségi pénz mindig a közösség fennmaradását és a közösség tagjainak jólétét szolgálja.

2. Közösségi folyamatokat hoz létre. A közösségi pénz egy adott régióban mindig olyan folyamatokat indít be, melyek a közösségen belül a fejlődéshez szükséges innovációt támogatják, és eredményükkel a közösség tagjainak jogos igényeit elégítik ki. A közösségi pénz által beindított folyamatok célja, hogy a közösség tagjainak jólétét emelje, és ne támogassa az egyéni haszonlesést és önző célokat.

3. A fenntartható fejlődést támogatja. A közösségi pénz bevezetése a régióban áramló pénz mennyiségét és a körforgás sebességét is növeli. De ezen célok elérése érdekében öregedő pénzre van szükség, mely csak egy adott ideig él és érvényes. Ez biztosítja, hogy a közösségi pénzt ne lehessen (ill. ne legyen érdemes) takarékosagra, felhalmozásra és spekulációra használni. Ezen pénzfunkciók ellátására a közösségi pénzeknek nem kell megoldást nyújtaniuk.

4. Transzparensnek kell lennie. A közösségi pénz működésének alapja a bizalom, amit a működés teljes átláthatóságával lehet biztosítani. Vagyis lehetőleg olyan szabályokat alkossuk a működésre, melyet mindenki megismerhet és egyszerűségük miatt, mindenki meg is ért. Az egész koncepció legyen nyilvános és a közösség tagjaival való együttműködés során kidolgozott. Fontos továbbá, hogy a működés összes adatát rendszeresen nyilvánosságra hozzuk, és ne csak egy évben egy alkalommal, hanem évente lehetőleg többször. A működtető szervezet minden kérdésre köteles válaszolni, függetlenül attól, hogy ki és miért is kérdezte azt. Nincsenek titkok és titkos adatok. A közösségi pénz működésének összes adatát a tudományos kutatások és a hasonló kezdeményezéseket tervező közösségek rendelkezésére kell bocsátani.

5. Demokratikus. Az egész folyamat – a tervezéstől a bevezetésig – a részvételi demokrácia szabályai szerint legyen végigvezetve. A működés során szükséges döntéseket is a közösség tagjaival közösen és minden érintett véleményét meghallgatva kell meghozni. Még akkor is, ha a kérdéseket előtte szakemberekkel kell megvizsgáltatni. Közöségi pénzek csak a részvételi demokrácia szabályai szerint életképesek és működhetnek. Ezért a szervezetei is illeszkednek ehhez a formához és ezért egyesületeket alapítanak a szervezeti feladatok ellátására.

6. Professzionális működtetés. Egy közösségi pénz csak akkor életképes, ha a hordozó szervezet ill. hordozó emberek professzionálisak és mind elméleti, mind pedig gyakorlati területen a szakértői a pénzhelyettesítők működésének és valamennyi kérdésének. csak egy ilyen hordozó szervezet tudja a szükséges bizalmat a közösségi pénzben fenntartani. Vagyis olyan lelkes szakértő munkatársakat kell kiválasztani, akik ennek a feltételnek megfelelnek. Az ismeretségek és politikai kapcsolatok ebben az esetben háttérbe kell szoruljanak, mert ha ez nem, akkor az egész közösség és a kezdeményezés látja a kárát.

7. Önfenntartó rendszer. A közösségi pénzrendszernek olyannak kell lennie, hogy hosszú távon is önfenntartó legyen és nem szoruljon sem rövid, sem pedig hosszú távon kölcsönökre és támogatásokra. Ez a régió gazdasági és politikai függetlenségének is a záloga. Az, amit a politika hisz, hogy egy közösség akkor is életképes, ha veszteségesen gazdálkodik és hitelekbe lehet ezt a hiányt fedezni, közösségi pénzek esetében nem megengedett.

8. Az együttműködést támogatja. A közösségi pénzt létrehozó, kezdeményező emberek és szervezetek ill. azt használók együttesen elkötelezik magukat a közösség valamennyi tagjával való együttműködésre és arra, hogy a rendelkezésükre álló információkat egymással megosztják, a tapasztalatokat kicserélik, a rendelkezésre álló eszközöket és infrastruktúrákat közösen használják. Továbbá vállalják azt is, hogy ha konfliktusuk támad a közösség bármelyik tagjával, akkor a békés megoldásra törekednek és ezért annak megoldására mediátort vesznek igénybe. Amennyiben a közösség bármelyik tagjában kétség merülne fel, hogy a kezdeményezés fenti minőségi kritériumokat nem teljesíti, akkor a közösség bármelyik tagjának kérésére egy külső szakember megvizsgálja a problémát és az egész közösség számára egy jelentést készít.